

Prof. PhDr. Jozef Lysý CSc.

Katedra občianskej a etickej výchovy Pedagogickej fakulty

Univerzity Komenského

Posudok na habilitačnú prácu mjr. Mgr. Dominiky Dinušovej PhD.

***Filozofické a etické východiská skúmania dôveryhodnosti
Policajného zboru***

Filozofické a etické otázky dôveryhodnosti všeobecne sú predmetom odborného vedeckého diskurzu, ale v domácom kontexte táto téma má aj dôležité politické dôsledky. Téma dôveryhodnosti to teda vonkoncom nemá jednoduché. Vzhľadom na jej význam v spoločnosti je dôležitým činiteľom, ktorý súvisí s ťažkosťami pri reprezentácii reality. Stáva sa, že predstavy o dôveryhodnosti a kredibilitate inštitúcií ponúka povrchná žurnalistika. Medzi teoreticky ambicióznou analýzou a odbornou vedeckou analýzou sa objavila podivná schizma, ktorú možno uviesť na skutočnosti v akej sa jej účastníci úzkostlivo dotýkajú „nových paradigiem“ bez dostatočnej reflexie filozofických a etických súvislostí skúmanej problematiky. Preto hneď úvodom oceňujem poctivé úsilie mjr. Mgr. Dominiky Dinušovej PhD. ktorá si je veľmi dobre vedomá tejto ambivalentnej skutočnosti a neopúšťa jej „enkaptickú“ rovinu. Mjr. Mgr. Dominika Dinušová PhD. ponúka seriózne výsledky svojho výskumu v oblasti filozofických a etických východísk skúmania dôveryhodnosti Policajného zboru.

Z daného východiska vychádza autorka predkladanej habilitačnej práce s názvom *Filozofické a etické východiská skúmania dôveryhodnosti Policajného zboru*. Dôvera občanov v sociálne inštitúcie štátu je predpokladom pre fungovanie modernej demokratickej spoločnosti, zároveň je nevyhnutným atribútom pre efektívne plnenie spoločenských funkcií samotných inštitúcií. Dôveryhodnosť Policajného zboru je široký problém, do ktorého sa premietajú viaceré dimenzie – politická, ekonomická, historická, bezpečnostná a i. Práca nepostihuje celé spektrum faktorov ovplyvňujúcich dôveryhodnosť Policajného zboru, ale zameriava sa na filozofické a etické východiská skúmania dôveryhodnosti Policajného zboru. Predkladaná habilitačná práca nadväzuje na výskum realizovaný v rámci vedeckovýskumnej úlohy na Akadémii Policajného zboru „Teoretické východiská skúmania dôveryhodnosti Policajného zboru“ (Výsk. 251), ktorý Dominika Dinušová viedla počas uplynulých rokov,

pričom sa podrobne venuje vybraným stránkam skúmaného problému. Predkladaná práca má rozsah 142 strán a jej obsah je členený do piatich kapitol, pričom autorka postupuje od všeobecných predpokladov ku konkrétnemu vymedzeniu etických aspektov dôveryhodnosti Policajného zboru, na základe ktorých koncipuje závery a odporúčania pre bezpečnostnú prax.

Metodické pozadie práce je prezentované v prvej kapitole, kde D. Dinušová artikuluje ciele a úlohy teoretického výskumu prezentovaného v predkladanej habilitačnej práci, vymedzuje objekt (dôveryhodnosť Policajného zboru) a predmet svojho skúmania (filozofické a etické východiská skúmania dôveryhodnosti Policajného zboru), vysvetľuje postup a konkretizuje metódy, ktoré používa. Táto metodicky zameraná kapitola predstavuje základ uchopenia problému, ktorého spracovanie je naplnené v nasledujúcich štyroch kapitolách.

Filozofia stojí nezriedka na periférii záujmu praktických vied. Býva chápaná ako abstraktná súčasť každej vedeckej disciplíny, často interpretovaná oddelene od praxe. Dinušová sa chopila v prvej stati výzvy vymedziť miesto a úlohu filozofie v bezpečnostných vedách, čím čitateľovi predstavila terén, na ktorom sa bude pohybovať. Poukázala na podstatu poznávacej a metodologickej funkcie v bezpečnostných vedách, aplikujúc ich na oblasť vnútornej bezpečnosti, teda policajné zložky. Kultivačnú funkciu filozofie primárne zastupuje policajná etika ako aplikovaná etika na policajné povolanie. Dnes vystupuje ako samostatná disciplína bezpečnostných vied. Filozofia tak podľa Dinušovej poskytuje nástroje, ktoré sú priamo uplatniteľné v praxi. V prípade dôveryhodnosti Policajného zboru sa premietajú na úrovni interpretácie dôveryhodnosti Policajného zboru, jeho chápania a v nadväznosti na to i prípadnej regulácie (stratégie zvyšovania dôveryhodnosti Policajného zboru a pod.), rovnako sa praxe dotýka policajná etika, ktorej princípy uplatnenia môžu prispievať k budovaniu priaznivého obrazu o Policajnom zbore v očiach verejnosti. Dinušová nenazerá na filozofiu oddelene od praktickej oblasti bezpečnostných vied, ale vníma ju ako integrálnu súčasť konkrétnych problémov bezpečnostnej praxe. Pomocou filozofického uchopenia konkrétnych veličín môžeme podľa autorky formulovať závery aplikovateľné v bezpečnostnej praxi.

Vymedzenie samotnej dôveryhodnosti Policajného zboru je predmetom druhej kapitoly práce. Dinušová ju definuje na pozadí pojmov legitimacy a dôvery: *„Dôvera je užší pojem, ktorý možno subsumovať pod pojem legitimita polície v modernej demokratickej spoločnosti. Pojem dôvera vyjadruje vzťah medzi policajnou organizáciou a občianskou spoločnosťou založený na viere v spoľahlivé plnenie spoločenských funkcií tejto inštitúcie spočívajúcich v zachovaní bezpečnosti a spoločenského poriadku. Policajná organizácia, ktorá spoľahlivo plní uvedené funkcie je dôveryhodnou. Dôveryhodnosť Policajného zboru preto označuje kvalitu*

policajnej organizácie, ktorá je občianskou spoločnosťou vnímaná ako spoľahlivá. Vnímanie Policajného zboru a teda jeho dôveryhodnosť pritom ovplyvňujú viaceré faktory.“ (s. 48) Pozornosť ďalej orientuje na základné filozofické prístupy, najmä metafyzický a dialektický typ myslenia. Predstavuje čitateľovi v čom spočíva ich odlišnosť a aplikuje dialektický prístup na skúmanie dôveryhodnosti Policajného zboru. Tento typ myslenia považuje autorka za adekvátny, pretože zachytáva spoločenský jav vo vzájomných súvislostiach – vývinových i aktuálnych – a podľa nej je dôležité aj na problém dôveryhodnosti Policajného zboru nazerať ako na komplexný problém, v ktorom sa premietajú vzájomné súvislosti spoločenských vzťahov. Na základe tohto prístupu identifikuje štyri skupiny faktorov, ktoré ovplyvňujú dôveryhodnosť Policajného zboru (spoločenské faktory, spoločenské faktory priamo determinujúce činnosť Policajného zboru, inštitucionálne faktory a individuálne faktory – s. 59) a vyvodzuje záver, že dlhodobo nízka dôveryhodnosť Policajného zboru v Slovenskej republike nie je výlučným odzrkadlením práce policajtov, ale je výsledkom aj politického, ekonomického vývoja spoločnosti a historicko-spoločensky podmienenej situácie občanov, samozrejme neopomínajúc ani individuálny rozmer činnosti policajta a jeho potenciálu obraz o Policajnom zbore ovplyvňovať.

Zo spektra faktorov, ktoré autorka identifikovala na základe uplatnenia uvedeného filozofického východiska sa v nasledujúcich častiach habilitačnej práce zamerala na policajnú etiku. Aspekt dôveryhodnosti Policajného zboru je zakotvený v základných etických dokumentoch policajného povolania. Štvrtá kapitola ozrejmuje význam a charakter koncipovania etických kódexov, zameriava sa na policajnú etiku – jej axiologickú a normatívnu stránku. Zapracovanie atribútu dôveryhodnosti Policajného zboru autorka porovnávala vo vybraných policajných etických kódexoch členských štátov Európskej únie. Všimla si spoločné a odlišné prvky, pričom sledovala najmä normy, ktoré sú v týchto dokumentoch zakotvené ako požiadavky priamo stimulujúce zvyšovanie dôveryhodnosti Policajného zboru. Okrem etického kódexu sa v nasledujúcej časti venovala stratégiám posilňujúcim dôveru občanov v políciu – orientovala pozornosť na zvládanie etických dilem ako morálnych problémov policajnej praxe v rovine konania jednotlivého policajta a na modely spolupráce občianskej spoločnosti a policajných zložiek rozvíjané najmä v zahraničí. Dinušová tieto modely neprijíma nekriticky, ale pri ich uplatniteľnosti zdôrazňuje potrebu zohľadniť špecifika slovenských reálií.

Spracovanú problematiku D. Dinušová nevníma izolovanie od ostatných spoločenských problémov a javov, ale ako súčasť mozaiky spoločnosti 21. storočia. Neopomína globálny

aspekt nízkej dôvery občanov v sociálne inštitúcie, nové riziká a spoločenské hrozby globálneho charakteru. Napokon kladie otázku, či nie je požiadavka na dôveru k sociálnym inštitúciám v protirečení k neistote, ktorú prináša súčasnosť. Aj keď autorka tvrdí, že miera dôvery občanov v policajné zložky nezávisí úplne od samotnej polície, Policajný zbor zohráva pri budovaní dôvery občanov významnú úlohu. Aj tu pramení jej záujem o policajnú etiku, o koncipovanie stratégií posilňujúcich dôveru verejnosti v Policajný zbor a formuláciu etických noriem, ktorých uplatnenie v praxi môže zvyšovať dôveryhodnosť Policajného zboru.

Predkladaná habilitačná práca je interdisciplinárnym pojednaním o aktuálnom probléme bezpečnostnej teórie a praxe. Interdisciplinarita predkladanej práce korešponduje s odbornou profiláciou autorky, ktorá sa venuje bezpečnostným vedám, policajnej etike, ale tiež otázkam sociálnej a politickej filozofie a dejinám filozofie.

Podľa môjho názoru, jej činnosť tak pedagogická, vedeckovýskumná, ale aj aj organizačná nepochybne prispieva k formovaniu náročného akademického prostredia s prienikmi do stredoeurópskeho kontextu. Dominika Dinušová svojimi výsledkami a prístupom ku skúmaniu filozofických a etických východísk skúmania dôveryhodnosti Policajného zboru, jej konceptov a princípov posúva hranice poznania a naznačuje spôsob, ako sa jednotlivé východiska vyvíjajú a falzifikujú. Oceňujem jej interdisciplinárny prístup a zmysel pre odlišenie epistemických a nonepistemických prístupov vo vlastnom vedeckom skúmaní.

Habilitačná práca Dominiky Dinušovej je aktuálna a potrebná, cituje v súlade s normou, jazyková úroveň má požadovaný štandard a vysoko hodnotím jej odbornú úroveň. Odporúčam autorke pokračovať v ďalšom výskume v tejto dôležitej oblasti našej bezpečnosti..

Na základe všetkých predložených podkladov a dosiahnutých výsledkov v oblasti vedecko-výskumnej aj pedagogickej **odporúčam po úspešnej obhajobe vymenovať mjr. Mgr. Dominiku Dinušovú PhD. za docentku v odbore 9205V00 bezpečnostné vedy.**

V Bratislave 14. 7. 2022

prof. PhDr. Jozef Lysý CSc.,
